

Махонін В. І.
аспірант кафедри математичного моделювання та статистики
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Львівська площа, 14, Київ, Україна
E-mail: vladyslavmakhonin@gmail.com
ORCID 0000-0001-8627-0754

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС І ОЕСР

Makhonin Vladyslav
PhD Student,
Department of Mathematical Modeling and Statistics
of the Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
14 Lvivska Square, Kyiv, Ukraine
E-mail: vladyslavmakhonin@gmail.com
ORCID 0000-0001-8627-0754

COMPARATIVE ANALYSIS OF ECONOMIC DYNAMICS, OBSERVED IN UKRAINE AND THE EU AND OECD COUNTRIES

Анотація. З огляду на незавершену трансформацію глобальної соціально-економічної парадигми у бік сталості та соціальної інклюзії, питання напрацювання, по-перше, стандартів переорієнтації, та, по-друге, інструментарію оцінювання успішності імплементації нових стратегій — сталого розвитку та насамперед інклюзивного зростання — із поступовим відходом від аналізу виключно крізь призму індикатору ВВП продовжує залишатися відкритим і для розвинутих країн, і для країн, які розвиваються.

Останнім із інструментів економічного аналізу, покликаних замінити ВВП як основний — щоправда, водночас не виключаючи його — орієнтир світової громадськості в останні десятиліття, виступив запропонований у 2017 році ВЕФ Індекс інклюзивного розвитку (з англійської — Inclusive Development Index, або IDI). Структурний аналіз даного композитного індексу став предметом у дисертаційному дослідженні автора в рамках виконання програми PhD, тоді як дана стаття є елементом вищезгаданого дослідження автора й розкриває окрему частину отриманих результатів.

У статті з метою отримання уявлення про загальний стан орієнтованого на ВВП світу з урахуванням соціально-історичного контексту презентовано порівняльно-описовий статистичний аналіз положення основних світових економічних об'єднань — Європейського союзу, Організації економічного співробітництва та розвитку, офіційних країн-партнерів ЄС і претендентів на вступ до складу останнього і офіційних країн-партнерів ОЕСР — на тлі стану України за трьома головними типами ВВП на душу населення: реальним (який, відповідно до методології Всесвітнього економічного форуму, входить до композиції Індексу інклюзивного розвитку), номінальним і ВВП за паритетом купівельної спроможності.

Аналіз було проведено шляхом застосування засобів описової статистики пакету Statistica.

Отримані результати дозволяють говорити зокрема про те, що за всіма трьома типами індикатору ВВП ОЕСР як економічне об'єднання має найвищий рейтинг, порівняно з ЄС та іншими групами. Україна, зі свого боку, загалом (за винятком порівняльного рейтингу з країнами-партнерами ОЕСР за ВВП за паритетом купівельної спроможності) демонструє найнижчі показники з-поміж обраних для аналізу груп, однак в усіх випадках її динаміка має висхідний характер. Крім того, попри багаторічні намагання провідних наднаціональних інститутів змістити акценти у соціально-економічному розвитку з оцінки об'ємів виробництва на оцінку рівня добробуту, аналіз на прикладі різкого росту усіх трьох типів ВВП на рубежі XX та XXI століть і протягом

безпосередньо ХХІ вказує на те, що ВВП залишається основним мірилом економічного розвитку для урядів країн світу.

Ключові слова: описова статистика, порівняльний аналіз, ВВП, реальний ВВП, номінальний ВВП, ВВП за ПКС, Індекс інклюзивного розвитку, макроекономічний аналіз, соціально-економічна парадигма, трансформація, економічна динаміка

Abstract. Given the ongoing transformation of the global social and economic paradigm towards sustainability and social and economic inclusion, the issue of developing, firstly, reorientation standards and, secondly, tools for assessing the success of the implementation of new strategies—of sustainable development and, above all, inclusive growth—with a gradual alienation from analysis only through the prism of GDP continues to be open to both developed and developing countries.

The latest of these tools of economic analysis, designed to replace GDP as the main—but at the same time not excluding the last—benchmark of the world community in recent decades, was the Inclusive Development Index (or IDI) proposed by the World Economic Forum in 2017. Structural analysis of this composite index became the goal of the author's dissertation research within the framework of the PhD program. In turn, this article is an element of the above-mentioned research of the author and part of the results obtained.

In order to get an idea of the general state of the GDP-oriented world, taking into account the social and economic context, the article presents a comparative and descriptive statistical analysis of the position of the main world economic organisations—the EU, the OECD, the official partner countries of the EU, as well as partner countries OECD—against the background of the state of Ukraine in terms of three main types of GDP per capita: constant GDP (which, according to the WEF methodology, is included in the composition of the Inclusive Development Index), current GDP and GDP based on purchasing power parity.

The analysis was carried out using the descriptive statistics tools of Statistica software package.

The results obtained allow us to say, in particular, that within all three types of GDP, the Organization for Economic Cooperation and Development, as an economic association, has the highest rating in comparison with the EU and other groups. Ukraine, in turn, as a whole (with the exception of a comparative rating with OECD partner countries in terms of GDP based on PPP) demonstrates the lowest performance among the selected groups. At the same time, the dynamics of Ukraine in all cases has an upward character. In addition, despite many years of attempts by leading supranational institutions to shift the focus in social and economic development from assessing production volumes towards assessing the level of well-being, the example of a sharp increase in all three types of GDP at the turn of the 20th and 21st centuries and during the immediate 21st century, identified in the analysis, indicates the fact that GDP continues to be the main measure of economic development for the governments of the countries of the world.

Key words: descriptive statistics, comparative analysis, GDP, constant GDP, current GDP, GDP based on PPP, Inclusive Development Index, macroeconomic analysis, social and economic paradigm, transformation, economic dynamics.

JEL: O11, C10

Постановка проблеми. Як показує історія людства, значну частку з останніх 100 років загальноприйняту на дипломатичному та науковому рівнях й основну роль індикатору успішності соціально-економічного розвитку та добробуту відігравав і певною мірою продовжує відігравати показник ВВП.

Розроблений С. Кузнецом у 30 рр. ХХ століття, індикатор ВВП спочатку займав наріжну роль у оцінці соціально-економічного розвитку екстенсивного характеру в післявоєнний період, і згодом був перейнятий світовою громадськістю на постійну практику в оцінці макроекономічних процесів.

Переломним для світової громадськості у розумінні суті соціально-економічного добробуту став період 1960-початку 1970 рр. [1], коли розквіт міждисциплінарних досліджень, зароджених у період інтердисциплінарного буму 1940 рр., [2] дозволив проявити низку проблем, що лежали поза концепцією екстенсивного розвитку економіки і ВВП як інструментом економічного аналізу, однак які мали деструктивний вплив на добробут тодішнього населення планети та на добробут майбутніх поколінь — мова насамперед про проблеми бідності, нерівності та збереження довкілля як наслідок екстенсивного погляду на соціально-економічний розвиток.

Відтак, саме з 1960 років, після синтезу економіки з природничими науками на тлі посилення системних тенденцій, поняття соціально-економічного розвитку починає набувати ширшого, міждисциплінарного розуміння [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Саме формування міждисциплінарного погляду на соціально-економічний добробут і на аналітичний економічний інструментарій стало ключовим фактором у визначенні вченими природи та форми майбутніх концепцій економічної динаміки — спершу концепції сталого розвитку, а згодом концепції інклюзивного зростання, переорієнтації в бік якої, на думку іноземних — Роберт Костанца [4], Іда Куйбішевські, Клаус Шваб, Гьотц Кауфман, Гемма Коріген [5] та інші й українських — Л. М. Ємельяненко [6], А. В. Базиліук [7], О. П. Тищенко [8], Т. І. Ткаліч [9], І. М. Бобух [10] та інші — вчених, продовжується й сьогодні.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми та формулювання цілей статті. У даному аналізі автор зосереджується на проведенні, з метою отримання уявлення про загальний стан орієнтованого на ВВП світу з урахуванням соціально-історичного контексту, порівняльно-описового статистичного визначення положення економічних об'єднань — ЄС, ОЕСР, офіційних країн-партнерів ЄС та офіційних країн-партнерів ОЕСР — на тлі України за різними типами ВВП як індикатору, що й досі, попри намагання [11] світової громадськості трансформувати соціально-економічну парадигму під міждисциплінарні стандарти, залишається основним мірилом економічного розвитку для урядів більшості держав світу.

Деталізована методика дослідження

Порівняльно-описовий статистичний аналіз у роботі було проведено на базі загальної сукупності з 49 країн, яка обиралася з урахуванням євроінтеграційних планів України та являє собою дійсно існуючі економіко-політичні об'єднання: Європейський союз у повному складі з 27 країн; Організація економічного співробітництва та розвитку у повному складі з 37 країн; 8 країн, позначених як партнери ЄС і претенденти на вступ з огляду на наявність статистичних даних з цих країн у базі Євростату і віднесення самим Євростатом окремих із цих держав у категорію «офіційні претенденти на вступ до ЄС»; 3 країни із 5, які на офіційному сайті ОЕСР зазначені як ключові партнери Організації. Невнесення Китаю та Індії як двох офіційних партнерів до аналізу зумовлене суттєвими пробілами в даних з необхідних показників у статистичних базах відповідних зазначених організацій. Окреме місце як держави поза міжнародними економічними об'єднаннями відводиться Україні.

Динаміку в презентовану статистичному аналізі було вирішено досліджувати на десяти часових точках: 1995 р., 2000 р., 2007 р., 2008 р., 2010 р., 2013 р., 2015 р., 2016 р., 2018 р., 2019 р.

В основу вибору саме цих періодів на історичній канві лягла одна умова: врахування соціально-економічного контексту — в глобальній динаміці та в динаміці України.

Водночас, зі свого боку, вибір конкретного кожного з років має свої предметні причини, що потребують окремого висвітлення.

Так, вибір 1995 року продиктований двома причинами: по-перше, саме в цей період на свій пік починає виходити описаний у першому розділі процес імплементації концепції сталого розвитку; по-друге, вибір цього року дозволяє відстежити стан економік країн СНД у розрізі ІПР після розпаду СРСР, до того ж статистична звітність для країн пострадянського простору із лівової частки показників Індексу інклюзивного зростання починає вестись міжнародними організаціями саме з 1995 року.

Вибір 2000 року як часової точки зумовлений тим, що саме в цей період — на зламі XX та XXI століть — імплементація концепції сталого розвитку досягає [4] свого піку.

Вибір 2007 та 2008 років продиктований хронологією явища світової фінансово-економічної кризи, що наклала відбиток на світовий — і, відповідно, України — соціально-економічний розвиток у зазначений період та у роки після; крім того, як було зазначено в першому розділі, в цей період міжнародна наукова і дипломатична спільноти починають задумуватися [12] про ефективність концепції сталого розвитку та потенційну трансформацію в те, що, зрештою, набуде наповнення як концепція інклюзивного економічного зростання.

2010 рік було обрано з метою визначення стану глобальної економіки в посткризовий період, який водночас співпадає з початком розширення концепції сталого економічного розвитку в концепцію інклюзивного економічного зростання.

Вибір 2013 року як точки для аналізу пояснюється двома причинами: по-перше, спробою визначити стан глобальної економіки в посткризовий період; по-друге, особливостями історичного розвитку України, який в усі часи накладав відбиток на соціально-економічну динаміку — мова про початок на рубежі 2013–2014 рр. збройного конфлікту на сході нашої держави, з огляду на що 2013 рік є останньою точкою на хронологічній канві, яка дозволяє зафіксувати — зазначимо, в рамках досліджуваної системи Індексу інклюзивності — довоєнний соціально-економічний стан України.

Вибір 2015–2016 років викликаний намаганням не лише визначити стан глобальної економіки в посткризовий період, але й намаганням оцінити — у порівнянні з крайнім довоєнним 2013 роком — соціально-економічний стан України через рік після розгортання в 2014 р. й досі незавершеного збройного конфлікту на сході. Крім того, в цей період продовжується формування [13] із теорії сталого розвитку концепції інклюзивного економічного зростання.

Вибір 2018–2019 років спричинений, по-перше, намаганням визначити стан глобальної економіки в період посткризового відновлення, і, по-друге, тим, що провідні наднаціональні організації ще не сформували остаточний банк статистичних даних з необхідних для дослідження макроекономічних показників ІПР за форс-мажорний з огляду на пандемію вірусу COVID-19 2020 рік. Важливо також зазначити, що саме цей період, як можна бачити з першого розділу дослідження, стає початком першим офіційних спроб міжнародної наукової та дипломатичної спільноти запустити процесу імплементації концепції інклюзивного економічного зростання — так, зокрема, перша повна презентація Індексу інклюзивного розвитку як офіційного інструменту декларованої концепції інклюзивного економічного зростання спеціалістами Всесвітнього економічного форуму відбулася саме у 2017 та 2018 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження

Група ЄС

Як можна бачити на рис. 1, у рамках аналізу показника реального ВВП на динамічній канві і групи країн ЄС, і України зчитується: по-перше, ріст об'ємів виробництва на рубежі XX та XXI століття (навіть попри роботу світової громадськості з 1970 років над вибудовую сталої концепції соціально-економічного розвитку і заклики провідних наднаціональних організацій не орієнтуватися лише на ВВП у своїй економічній політиці); по-друге, вплив фактору глобальної фінансово-економічної кризи 2007–2008 років із відповідним етапом посткризового відновлення у наступні роки — показники реального ВВП у групі ЄС і показники України в зазначений період демонструють спад.

Водночас необхідно зауважити, що, на відміну від стану групи ЄС, в динаміці України впізнається ще одна цікава особливість: вплив фактору спаду фактору російської військової агресії та розгортання військового конфлікту на Сході держави, що не могло не позначитися пагубно на об'ємах виробництва в країні. Утім, варто зазначити, що в період після переорієнтації під умови військового часу українська економіка все ж починає демонструвати ту висхідну тенденцію, яка спостерігалася в країні в період посткризового відновлення 2010–2013 рр. Відтак, можна сказати, що в динаміці групи країн ЄС впізнається вплив одного фактору — глобальної фінансово-економічної кризи.

У динаміці ж України впізнається вплив двох — фактору глобальної фінансово-економічної кризи та фактору російської військової агресії у 2014 р.

Крім того, динамічна канва і групи ЄС, і України фіксує ще одну особливість: ріст на зломі XX та XXI століть показника реального ВВП попри понад 30 років — а розробка концепції сталого розвитку почалася у другій половині 1960-х рр. — роботи світової громадськості над альтернативною сталою концепцією розвитку і заклики припинити уряди орієнтуватися на ВВП як ультимативний у їхніх політиках.

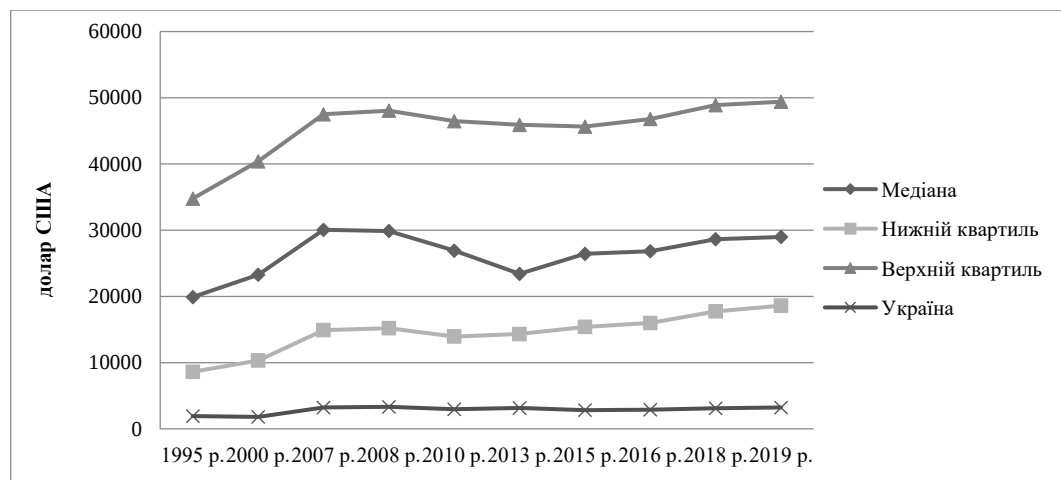

Рис. 1. Динаміка показника реального ВВП у групах країн ЄС і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку.

Як можна бачити на рис. 2, аналіз динаміки в рамках номінального ВВП у групі ЄС та Україні виявляє загалом аналогічну структуру кривої із зчитуванням уже зазначених факторів.

Єдина відмінність полягає в тому, що в групі ЄС, на відміну від показника реального ВВП, номінальний ВВП демонструє спад у 2019 році після висхідної тенденції у посткризовий періоду. Динаміка ж номінального ВВП України після підлаштування під умови військового часу продовжує показувати хоч і незначний порівняно з картиною групи ЄС, однак стабільний ріст.

Водночас, як і випадку з реальним ВВП, можна говорити про різкий — і в ситуації з групою ЄС, і в ситуації з Україною — ріст показника номінального ВВП на рубежі століть.

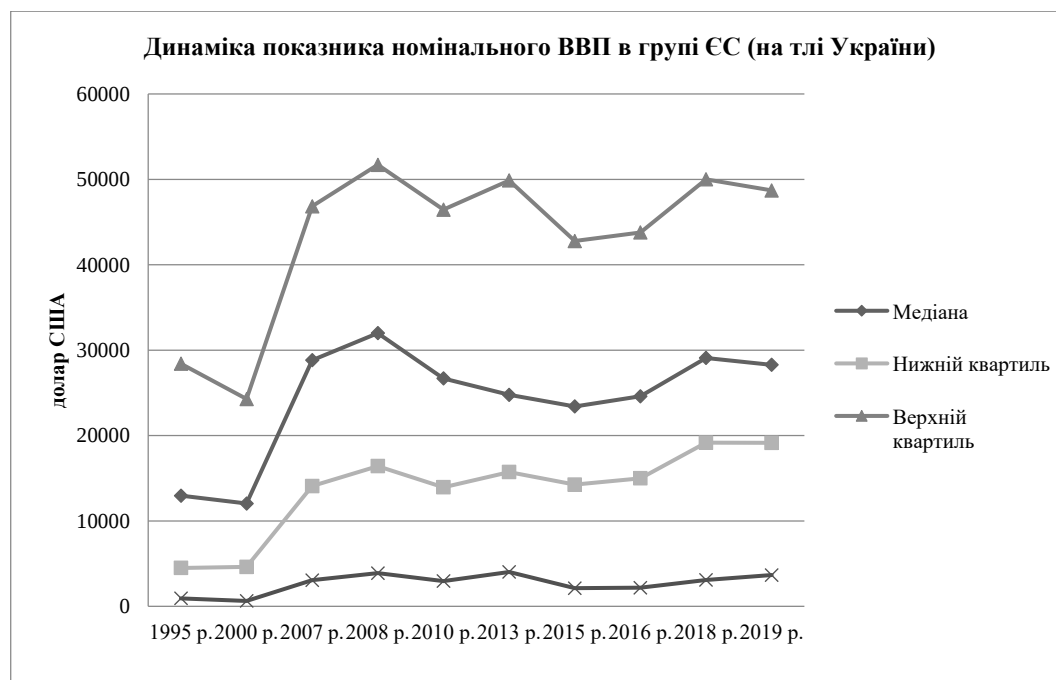

Рис. 2. Динаміка номінального показника ВВП у групах країн ЄС і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку.

Як можна бачити за результатами аналізу на рис. 3, динаміка групи ЄС та України в рамках показника ВВП за паритетом купівельної спроможності фіксує в собі вплив уже зазначеного фактору світової фінансово-економічної кризи у відношенні ЄС та України, і фактору військового конфлікту на території України у відношенні останньої. Водночас загалом Україна, як і у випадку з двома попередніми типами ВВП, демонструє значно нижчі порівняно з групою ЄС цифри ВВП за ПКС.

Також зауважимо, що показник ВВП за ПКС, як і показники реального та номінального, демонструє стрімкий ріст на зламі XX та XXI століть.

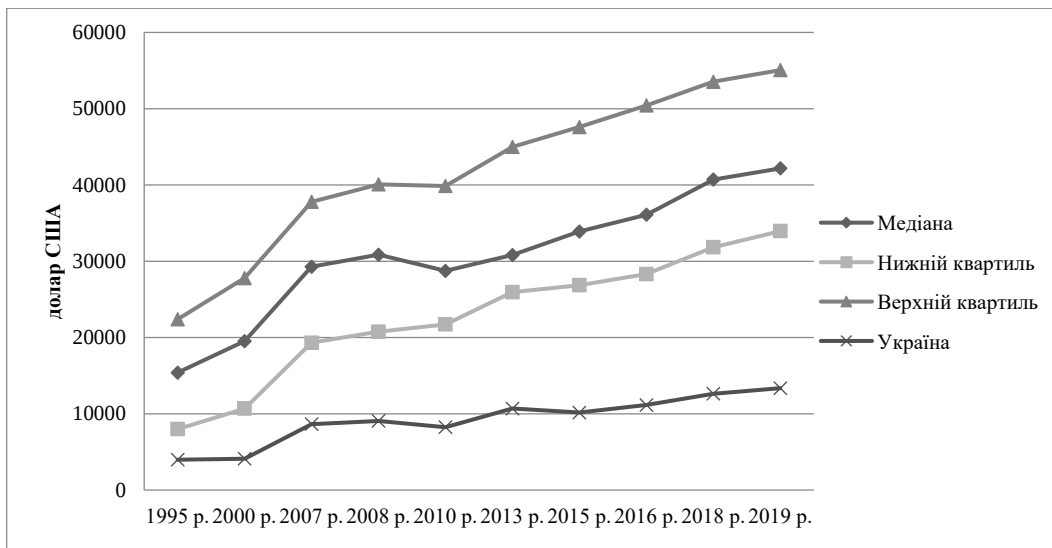

Рис. 3. Динаміка показника ВВП за ПКС у групах країн ЄС і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку.

Група ОЕСР

Аналіз динаміки реального ВВП у групі ОЕСР, як помітно на рис. 4, виявляє насамперед той факт, що за даним показником груп ОЕСР випереджає групу ЄС.

Водночас загалом на канві групи ОЕСР впізнається вплив уже зазначених вище факторів фінансово-економічної кризи з посткризовим відновленням і різкий ріст показника реального ВВП на рубежі століть.

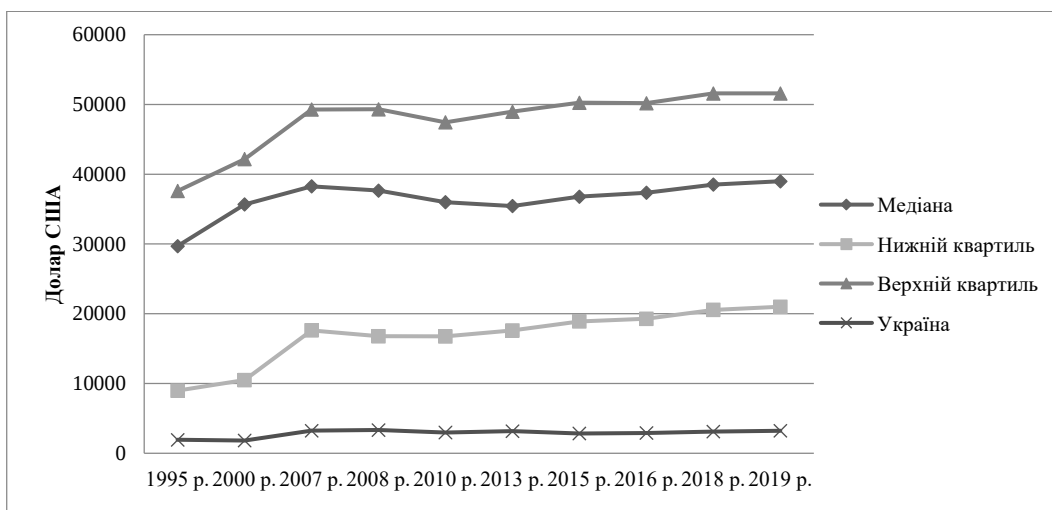

Рис. 4. Динаміка показника реального ВВП у групах країн ОЕСР і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку.

Аналіз номінального ВВП, як можна бачити на рис. 5, також фіксує — з впізнанням уже згаданих факторів та особливостей динамік групи ОЕСР та України — переважання групи країн ОЕСР над групою країн ЄС.

Водночас, як у групі ЄС, у групі країн ОЕСР після знаходження висхідної динаміки в рамках показника ВВП за ПКС у посткризовий період — починаючи з 2013 року — у 2019 р. спостерігається спад за даними економічними індикатором.

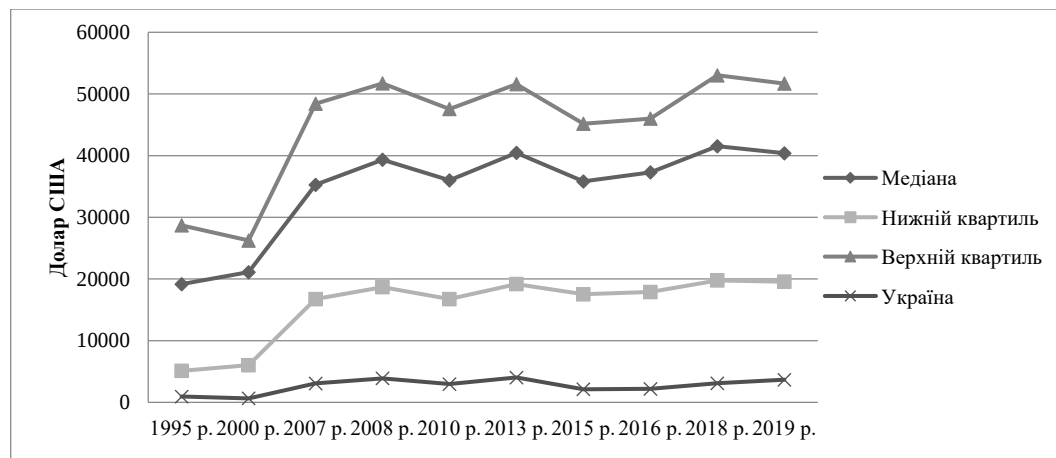

Рис. 5. Динаміка показника номінального ВВП у групах країн ОЕСР і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку.

Особливості динаміки ВВП за паритетом купівельної спроможності в групі країн ОЕСР, як помітно з рис. 6, подібні до описаних вище особливостей у групі країн Європейського союзу.

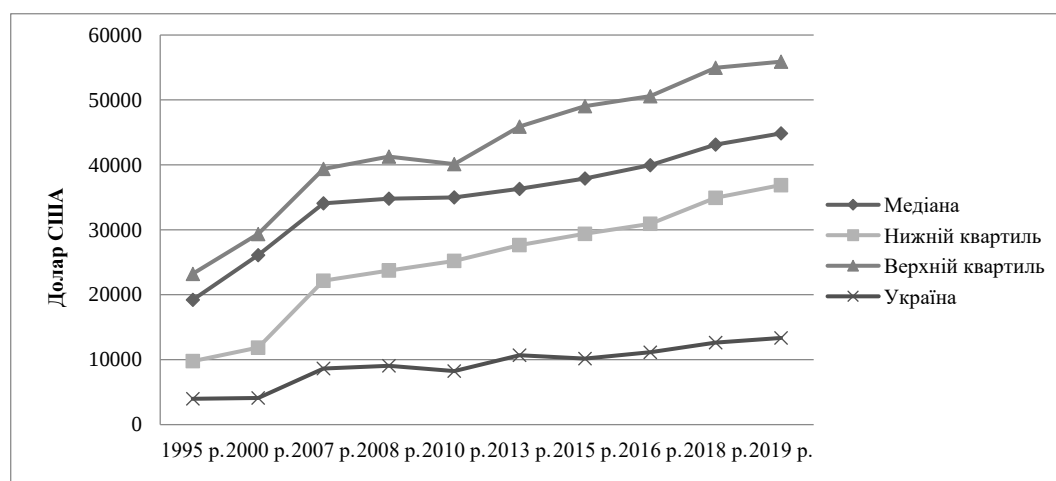

Рис. 6 Динаміка показника ВВП за ПКС по групах країн ОЕСР і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку.

Група країн-партнерів ЄС

Як можна бачити на рис. 7, розрив між Україною та іншим проаналізованим об'єднанням — у даному випадку це група країн-партнерів ЄС у розрізі реального ВВП — скорочується, порівняно з порівняльним аналізом з групами ЄС та ОЕСР.

В іншому ж у динаміці і групи країн-партнерів ЄС, і України зчитується вплив уже окреслених факторів — глобальної фінансово-економічної кризи 2007–2008 рр. у випадку країн-партнерів ЄС та України, і розгортання військового конфлікту у 2014 році у випадку з Україною — та особливостей (мова про різкий ріст показників реального ВВП у групі країн-партнерів ЄС та України на рубежі століть).

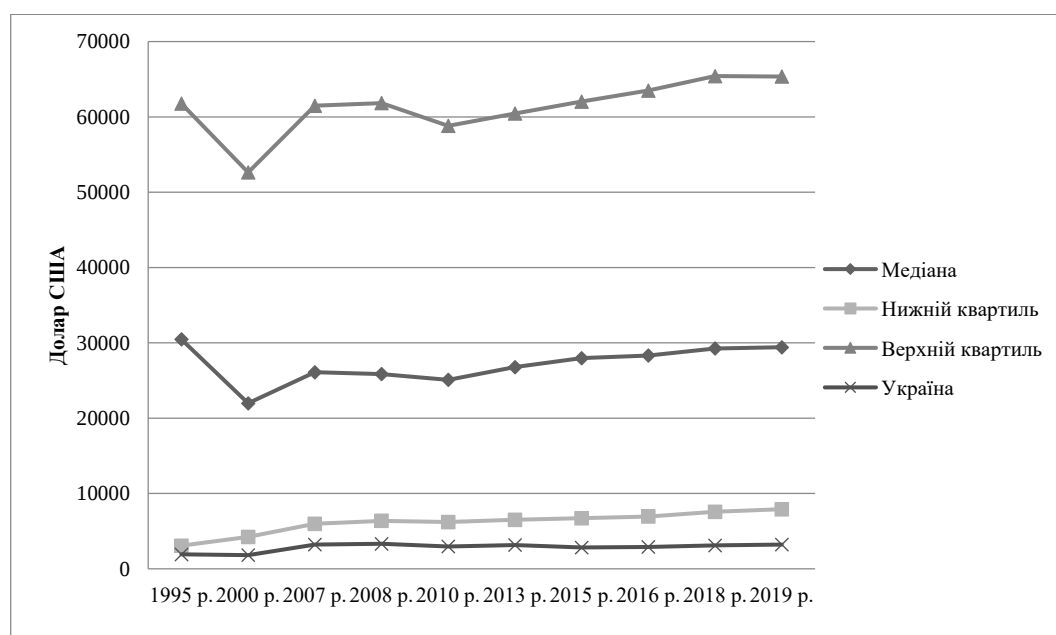

Рис. 7. Динаміка показника реального ВВП по групах країн-партнерів ЄС і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку

Аналіз рис. 8 демонструє подібність ситуації в аналізі номінального ВВП у групі країн-партнерів ЄС до ситуації в аналізі реального ВВП у рамках даної групи.

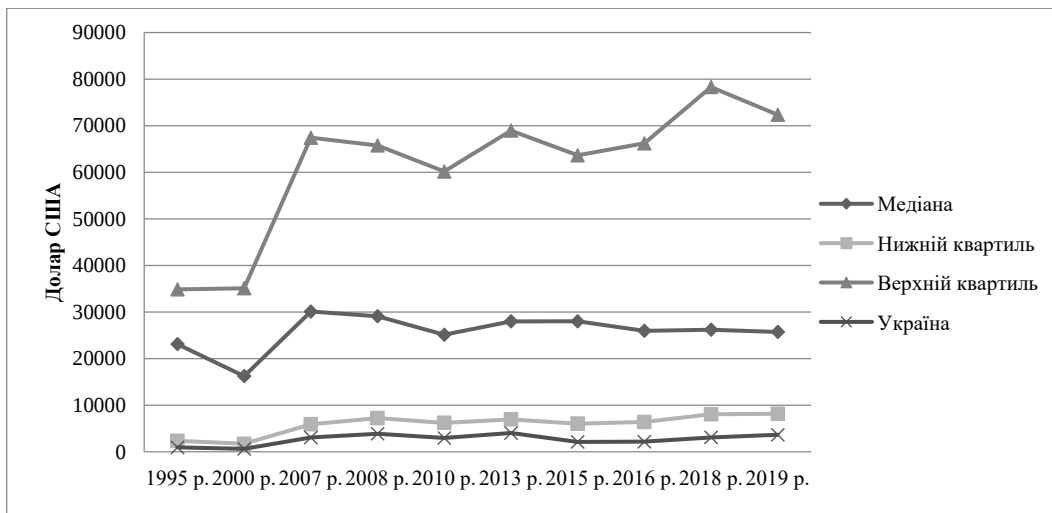

Рис. 8. Динаміка показника номінального ВВП по групах країн-партнерів ЄС і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку

Результати аналізу динаміки країн-партнерів ЄС у рамках показника ВВП за паритетом купівельної спроможності, презентовані на рис. 9, вказують на прояв зазначених факторів та особливостей у відношенні групи країн-партнерів ЄС та України.

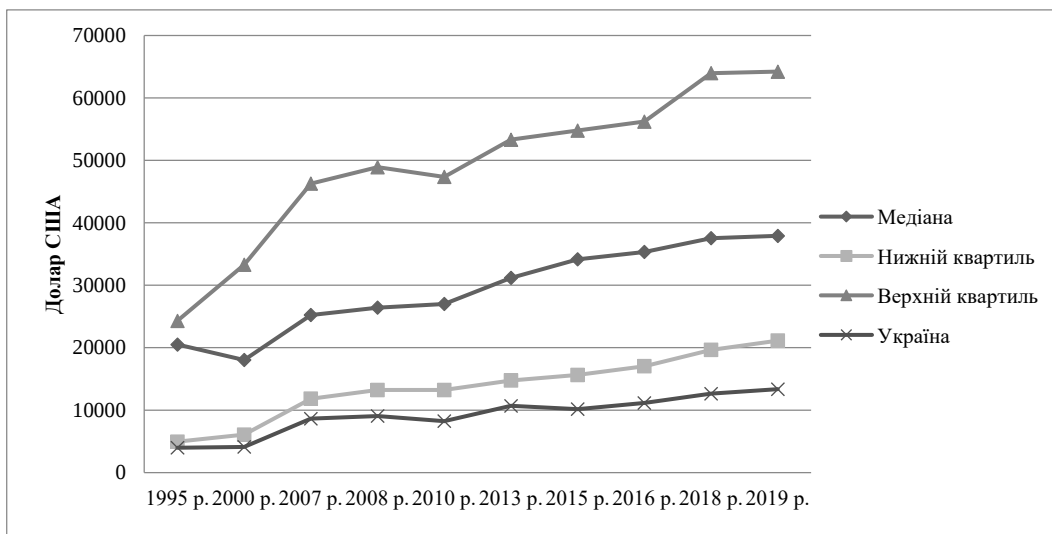

Рис. 9. Динаміка показника ВВП за ПКС по групах країн-партнерів ЄС і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку

Група країн-партнерів ОЕСР

З огляду на те, що до офіційно декларованих партнерів Організації економічного розвитку входять такі держави, що розвиваються, як Індонезія, ПАР і Бразилія (нагадаємо, КНР і Колумбію було виключено з аналізу з огляду на таку проблему при зборі даних, як відсутність їх послідовного публікування у відкритому доступі) з групою країн-партнерів ОЕСР Україна в рамках індикатора реального ВВП — результати представлено на рис. 10 — демонструє найменший розрив у показниках.

Водночас особливості динаміки групи країн-партнерів ОЕСР дозволяють зафіксувати вже згадані фактори впливу та особливості.

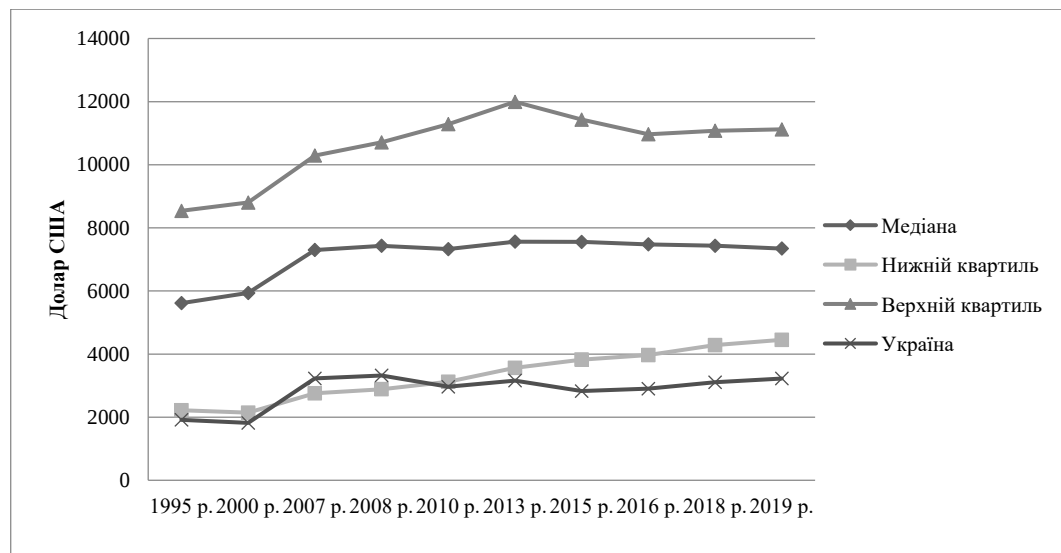

Рис. 10. Динаміка показника реального ВВП по групах країн-партнерів ОЕСР і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку

Як і в ситуації з реальним ВВП, картина динамік номінального ВВП, як можна бачити з рис. 11, вказує на суттєве скорочення розриву між Україною та проаналізованою групою — країн-партнерів ОЕСР.

Як і в ситуаціях із аналізом у рамках країн ЄС, ОЕСР і партнерів ЄС, індикатор номінального ВВП у групі країн-партнерів ОЕСР знову демонструє спад після висхідної тенденції в період посткризового відновлення — цього разу спад припадає не лише на період 2019 року, але й на 2018 р.

Аналіз ВВП за ПКС у групі країн-партнерів ОЕСР вперше, як можна бачити на рис. 12, у аналізі фіксує вихід динаміки України на медіанну траєкторію іншої групи. У 2019 році можна говорити навіть про випередження показником ВВП за ПКС України, навіть попри фактор військового конфлікту на Сході починаючи з 2014 р., медіанного значення групи країн-партнерів ОЕСР. Поясненням цьому слугує специфіка рівня розвитку країн у групі партнерів ОЕСР.

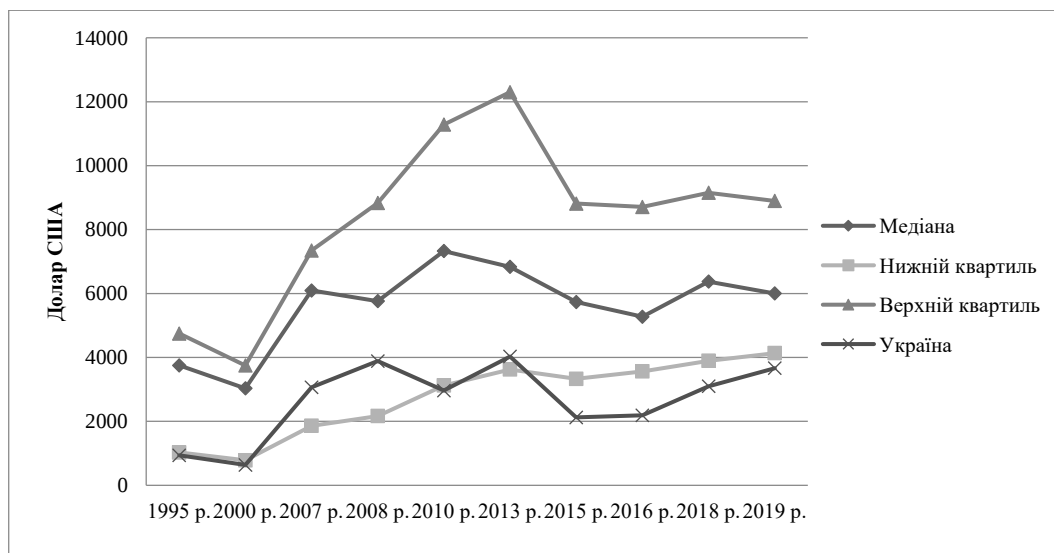

Рис. 11. Динаміка показника номінального ВВП по групах країн-партнерів ОЕСР і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку

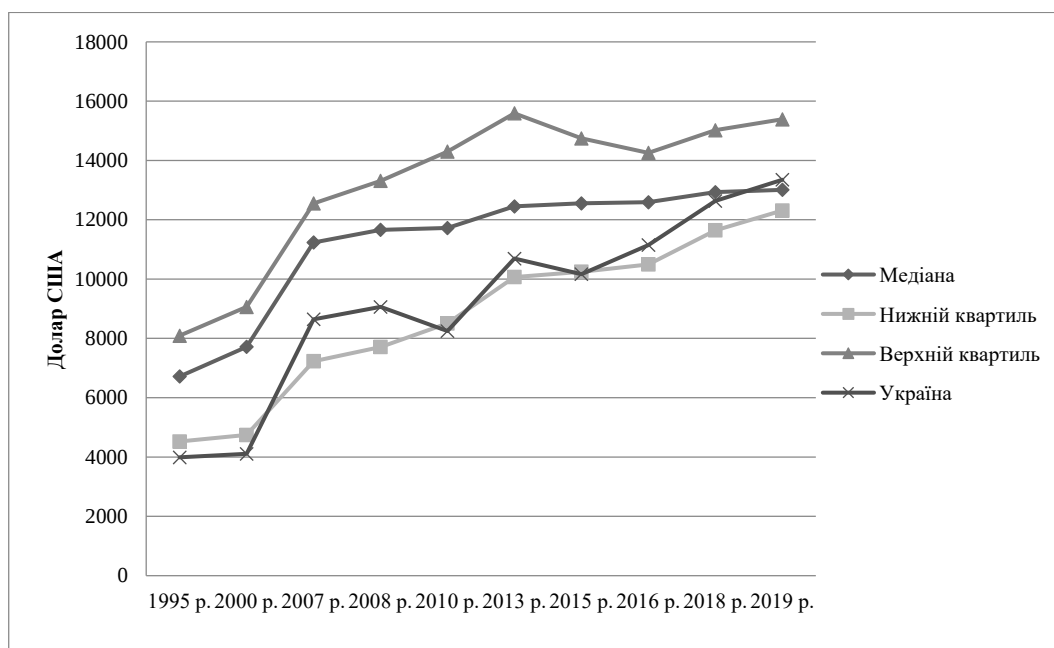

Рис. 12. Динаміка показника ВВП за ПКС по групах країн-партнерів ОЕСР і в Україні

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку

Висновки і перспективи подальших наукових досліджень

Порівняльно-описовий статистичний аналіз України та країн груп ЄС, ОЕСР, партнерів ЄС і претендентів на вступ і партнерів ОЕСР за трьома типами ВВП — реальним, номінальним і за ПКС — дозволяє говорити про те, що економічне об'єднання ОЕСР демонструє найліпші показники серед усіх розглянутих груп у рамках трьох даних типів індикатору ВВП.

В аналізі динамік усіх груп та України зчитується вплив фактору глобальної фінансово-економічної кризи 2007–2008 рр. з наступним періодом посткризового відновлення. Водночас у динаміці України на прикладі трьох типів ВВП фіксується також вплив фактору військового конфлікту на Сході держави, розгорнутого Російською Федерацією у 2014 році, що не могло не вплинути пагубно на економічну політику України у зазначений рік і період після.

Водночас загалом (за винятком порівняльного рейтингу із країнами-партнерами ОЕСР за ВВП за паритетом купівельної спроможності) Україна демонструє найнижчі показники з-поміж обраних для аналізу груп.

Крім того, можна говорити про різкий ріст показників усіх типів ВВП у всіх проаналізованих групах на рубежі XX та XXI століть і протягом безпосередньо XXI століття. Навіть попри те, що провідні наднаціональні організації із 1970 років — періоду початку розробки концепції сталого розвитку — одним із ключових пріоритетів своєї діяльності ставлять необхідність напрацювання універсальних механізмів переорієнтації соціально-економічної парадигми в бік сталих та інклюзивних стандартів із зміщенням акцентів у економічному аналізі з оцінки об'ємів виробництва (і ВВП як ультимативного мірила тут) на оцінку рівня добробуту.

Аналіз на прикладі таких економічних груп як ЄС та ОЕСР показує, що країнам світу й далі важливо продовжувати роботу у напрямку ефективного створення умов для збалансованого даної переорієнтації.

Водночас стосовно України можна говорити про необхідність роботи у напрямку стабілізації економіки країни в межах таких значень, які б не опускалися нижче критичних порогових навіть при високій частоті криз різного характеру: держава показує фактично ідентичне порівняно з впливом явища фінансово-економічної кризи 2007–2008 рр. падіння за показником реального ВВП (з 3160,08 у 2013 р. до 2828,89 у 2015 р.); значне падіння за показником номінального ВВП (з 4029,711 у 2013 р. до 2124,662 у 2015 р.); та падіння за показником ВВП за ПКС (з 10691,76 у 2013 р. до 10164,33 у 2015 р.). І навіть попри демонстрування висхідної тенденції в останні роки, із жодного з проаналізованих типів ВВП Україна за період з 2014 р. ще — станом на 2019 рік — не повернулася на рівні рейтингів 2007–2008 рр.

Література

1. Kaufmann Götz. «Environmental Justice and Sustainable Development» // Omniscriptum GmbH & Company Kg. — 2013. — 432 p;
2. Shkoda, T., Kukoba, V., Chebakova, T., Petrovska, S. Organizational culture in cooperation of business and education in Ukraine. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu [this link is disabled](#), 2021, 2021(3). P. 184–189

3. Meadows Donella H. «Thinking in Systems» // Chelsea Green Publishing. — 2008. — 218 p.
4. Kubiszewski Ida, Costanza Robert, Franco Carol. «Beyond GDP: Measuring and achieving global genuine progress» // Ecological Economics. — 2013. — 93: 57–68.
5. The Inclusive Growth and Development Report 2017, World Economic Forum, E-source: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf
6. Ємельяненко Л. М. Інтегральна оцінка інклюзивного розвитку в Україні на національному та місцевому рівнях / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, К. В. Дзензелюк // Економіка та держава. — 2019. — № 6. — С. 4-10.
7. Базиліук А. В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку / А. В. Базиліук, О. В. Жулин // Економіка та управління на транспорті. — 2015. — Вип. 1. — С. 19-29.
8. Тищенко О. П. Інклюзивний розвиток національної економіки України: передумови та доміанти формування стратегії управління / Тищенко О. П. // Бізнес Інформ. — 2019. — № 9. — С. 71–79.
9. Ткаліч Т. І. Інклюзивна економіка як модель світового економічного зростання / Т. І. Ткаліч // Науковий вісник МНУ імені Сухомлинського. — 2018. — № 1 (10). — С. 94–99.
10. Бобух І. М. Стратегічні орієнтири економічного зростання України: інклюзивність як ключовий пріоритет / І. М. Бобух, С. М. Щегель // Вісник Національної академії наук України. — 2018. — № 7. — С. 55–70.
11. The Inclusive Development Index 2018 Report, World Economic Forum, E-source: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf .
12. «The Growth Report. Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development» The Commission on Growth and Development // World Bank Publications. — 2008. — 196 p.
13. The Inclusive Growth and Development Report 2015, World Economic Forum, E-source: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth.pdf

References

1. Kaufmann Götz. «Environmental Justice and Sustainable Development» // Omniscriptum GmbH & Company Kg. — 2013. — 432 p;
2. Shkoda, T., Kukoba, V., Chebakova, T., Petrovska, S. Organizational culture in cooperation of business and education in Ukraine. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu this link is disabled, 2021, 2021(3). P. 184–189.
3. Meadows Donella H. «Thinking in Systems» // Chelsea Green Publishing. — 2008. — 218 p.
4. Kubiszewski Ida, Costanza Robert, Franco Carol. «Beyond GDP: Measuring and achieving global genuine progress» // Ecological Economics. — 2013. — 93: 57-68.
5. The Inclusive Growth and Development Report 2017, World Economic Forum, E-source: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf
6. Yemelianenko L. M. Intehralna otsinka inkliuzyvnoho rozvytku v Ukraini na natsionalnomu ta mistsevomu rivniakh / L. M. Yemelianenko, V. M. Petiukh, K. V. Dzenzeliuk // Ekonomika ta derzhava. — 2019. — № 6. — S. 4–10. [In Ukrainian]
7. Bazyliuk A. V. Inkliuzyvne zrostannia yak osnova sotsialno-ekonomichnoho rozvytku / A. V. Bazyliuk, O. V. Zhulyn // Ekonomika ta upravlinnia na transporti. — 2015. — Vyp. 1. — S. 19-29. [In Ukrainian]
8. Tyshchenko O. P. Inkliuzyvnyi rozvytok natsionalnoi ekonomiky Ukrainy: peredumovy ta dominanty formuvannia stratehii upravlinnia / Tyshchenko O. P. // Biznes Inform. — 2019. — № 9. — S. 71–79. [In Ukrainian]

9. Tkalich T. I. Inkliuzyvna ekonomika yak model svitovoho ekonomichnoho zrostannia / T. I. Tkalich // Naukovyi visnyk MNU imeni Sukhomlynskoho. — 2018. — № 1 (10). — s. 94–99; [In Ukrainian]
10. Bobukh I. M. Stratehichni oriientyry ekonomichnoho zrostannia Ukrainy: inkliuzyvnist yak kliuchovyi priorytet / I. M. Bobukh, S. M. Shchehel // Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. — 2018. — № 7. — S. 55-70; [In Ukrainian]
11. The Inclusive Development Index 2018 Report, World Economic Forum, E-source: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf
12. «The Growth Report. Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development» The Commission on Growth and Development // World Bank Publications. — 2008. — 196 p.
13. The Inclusive Growth and Development Report 2015, World Economic Forum, E-source: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth.pdf